

CARTEA DE TEATRU

Carmen STANCIU

Nimic absurd despre Ionescu și Beckett

Biblioteca de teatru s-a îmbogățit anul acesta cu două studii dedicate unui fenomen care a redimensionat arta teatrului din ultima jumătate de secol: teatrul absurdului. Volumele *Cercurile concentrice ale absurdului și Eugen Ionescu și Samuel Beckett în spațiul cultural românesc*, ambele apărute la Editura Timpul din Iași, prezintă dovada palpabilă a anilor de cercetare și analiză petrecuți de Anca-Maria Rusu în biblioteci și în sălile de spectacol.

Experiența pedagogică a autoarei – lector universitar la Catedra de Limba și literatura franceză din cadrul Facultății de Litere a Universității din Iași – a impus cărților o structură mozaicată, în care se interesează, atât pe orizontală cât și pe verticală, analize de texte literare și dramatice, cronici și eseuri, opinii ale unor importanți scriitori și exegeți din toate timpurile a căror operă a prefațat, a coincis sau a urmat fenomenul – de la Aristofan și Plaut până la Sören Kirkegaard, Caragiale sau Alfred Jarry, nelipsind, firește, Ionescu, Beckett și Martin Esslin. Concluzia? „Teatrul absurdului constituie o întoarcere la tradiții îndepărtate, arhaice chiar, noutatea sa constând în modul puțin obișnuit în care combină aceste antecedente. Ceea ce, pentru un spectator neavizat, ar putea părea inovație iconoclastă și adesea de neînțeles, este de fapt o expansiune, o reevaluare, o dezvoltare a anumitor procedee, utilizate într-un nou context.“

În cel de-al doilea volum (în ordine cronologică), *Eugen Ionescu și Samuel Beckett în spațiul cultural românesc* încercarea de a elucida cauzele apariției și evoluției teatrului absurd este continuată printr-o radiografiere a prezenței genului în sfera culturii române, atât prin mărturii despre anii de debut ai lui Eugen Ionescu, cât și prin evocarea raporturilor dintre teatrul românesc și opera lui Beckett. Din preaplinul de trimeri și inedite racorduri reține atenția prelucrarea în cheie psihanalitică a biografiei și creației ionesciene: „Există [la Eugen Ionescu] o rană originală și un dualism precoce, trăite și re trăite la nivelul unor negații și revolte succesive, transpuse scenic, la un moment dat, în imaginile obsedante ale *cuibului* și ale *vidului* ca percepții contrare, când ale paradisului pierdut, când ale exilului.“

Constatănd degradarea condiției umane, teatrul absurdului ne propune descompunerea lumii și recompunerea ei după legi noi. Aplicând acest principiu, Anca-Maria Rusu re-compune traseul conceptului definit de termenul *absurd* prin epoci și curente artistice. Însă, dincolo de multiplele conexiuni și interpretări, cele două volume mi se par o erudită pledoarie pentru întoarcerea la „sensul pur“ al cuvântului. „Între două tăceri, par a spune dramaturgii absurdului, apare acea grimasă tragică numită *cuvânt*, prin al cărui aspect ludic ni se propune o explozie de semnificații și de imagini ale omului contemporan, o nouă estetică dramatică ridicată din frânturile unui limbaj atomizat.“